

V ISKANJU UPANJA

Izučen sem za psihologa. To izobrazbo sem pridobil, čeprav težko rečem, da mi je ta uk dal kakšno smernico v razumevanje dušeslovja. Z nekaj truda in brskanja med spomini in knjigami verjetno zmorem naštetih kar nekaj teorij človeka. Zraven bi dodal veliko dvoma ali katera od teh teorij zajema samo razumevanja tega bitja, predmeta opazovanja in raziskovanja. Dvom je postal vedno večji, vseobsegajoč. Zadnjih 15 let sem se trudil na različne načine pomagati trpečemu sočloveku, da bi sam sebi bolje pomagal. Včasih sem bil pri tem precej neuspešen, včasih tudi ne. Skozi čas sem spreminjal pristope, postal nekoliko bolj izkušen in tudi poln novega znanja. Recimo. V nekem trenutku sem spoznal, da sem se znašel na začetku. Ob tem spoznanju, ki je bilo kar precej šokantno, sem zdrsnil v neke vrste krizo, krizo svoje poklicnosti, krizo svojega znanja in seveda tudi osebno krizo. Iz vsega tega se je izoblikovala ideja, da bi zapisoval vse tisto, kar vidim in čutim. Da bi skušal v besede preliti svoje dvome, svoja trpljenja in tudi opažanja o svetu, ki ga živimo. In tukaj smo zdaj. Vsi skupaj.

Ko se lotim zapisovanja vsega, naletim na kaos. Mogoče se je nabralo malo veliko, mogoče me goni moja lastna neorganiziranost in želja, da bi bilo vse urejeno in posortirano. Tej želji se upiram, saj vem, da me vrže na samo dno brezupa. Ker vsega naenkrat ne morem imeti. In sam proces je občasno mučen, postopen. Vendar ... močno dvomim, da vas v resnici zanimajo notranje bitke nekoga, ki želi biti zapisovalec. V resnici ni pomembno. Obrnimo trditev v vprašanje, mogoče bi sam sebi dal piti nekaj te psihološke medicine, s katero sem kar dobro seznanjen. Kaj pa je pomembno?

Štiri petine prebivalstva našega planeta je iz naše globalne ureditve stvari pridobilo zgolj in samo revščino. Po eni strani smo do perfekcije izpilili mehanizme prodajanja megle v lepi embalaži. Idejo materialne blaginje smo približali praktično vsem prebivalcem, idejo posedovanja nekih reči, obet razkošja in lagodnega življenja. Hkrati pa smo onemogočili dejansko doseganje vsega tega. Človek, odrinjen od svoje zemlje, brez možnosti, da bi v realnem času s svojimi deli res prišel do obljubljenega, tava v neskončni želji, da bi imel, vendar tega ne more doseči. Precej nora zgodba! Ni več pomembno, da sem, pomembno je, da imam. V to past smo se ujeli skoraj vsi. Z razliko, da ena petina prebivalstva ima možnost, da si vsaj del teh sanj dosanja za časa življenja, preostanek pač ne.

V iskanju te materialne sreče milijoni in milijoni ljudi potujejo, gravitirajo proti centrom sreče in moči, kjer pričakujejo, da bodo te blaginje deležni. Svet migrira. Ljudje migrirajo. Da, res je, ne zgolj pred grozotami vojn, bežijo pred revščino, lakoto, bedo ... Bežijo stran od lastne zemlje, ki jim ni sposobna več ponuditi ničesar, proti deželam, kjer živimo mi, predstavniki srečnejše petine. Samo mi jih nočemo. Niso nam všeč. Občutek imamo, da nam kradejo našo težka pridobljeno blaginjo in nas pehajo v revščino. To govori v prid trditvi, da je tudi naša varnost zgolj varljiva iluzija. Nikakor nismo dosegli ideala, še daleč smo od njega! Brezskrbno bogastvo, ki je rezervirano za čisto zadnji promil človeštva, je za vse nas, srečnejšo petino, še vedno neskončno oddaljen sen. Tudi tega ne bomo doživeli.

Kdo je napletel to zgodbo? Je rezultat tajnih sestankov ozke sekte najbogatejših? Gre za evolucijo ekonomskega sistema, ki ga jemljemo kot samoumevnega? Je to ultimativni razkroj človeške družbe, ki se bliža koncu? Ta trenutek se mi zdi to precej nepomembno in v duhu samorefleksije sprašujem ponovno: kaj pa je pomembno?

Pomembno je, kako se bomo vsi mi umestili v to norenje. Kje bomo našli svoje mesto in kakšno dediščino puščamo za seboj, če bo kdo prišel za nami. Odgovornost do naslednikov ni lahka, saj medtem ko obupano sedimo na ruševinah civilizacije čas beži in razkroj se nadaljuje. Obrniti tok zgodovine, premisliti tisto, kar zahteva premislek in predvsem delovati drugače, bi lahko bila naloga vsakogar izmed nas. Prispevati svoj delež. Računati na veliko posameznih deležev, ki bodo tvorili drugačno celoto. To se mi zdi še obvladljiva naloga za preostanek časa, ki mi je namenjen tukaj. Ob tej misli se zadanem ob dve besedi: izobraževanje in vzgoja. Zdita se mi neskončno pomembni besedi, delno tudi zaradi tega, kar nosita tako različne pomene, da smo ob tem zmedeni.

Izobraževanje je načeloma nek sistem podajanja vsebin, ki se neki družbi zdijo dovolj pomembne, da je z njimi možno do določene mere kontrolirati posameznike, iz njih tvoriti kvalitetne ude družbe. Zato tukaj naletimo na prvi problem. V kolikor je simulakr družbe, ki ga živimo, eden glavnih razlogov za razkroj civilizacije, skozi izobraževalne sisteme zgolj podaljšuje agonijo in ustvarja sebi lastne osebkke, ki bodo tudi naprej delali iste napake, ki so razlog napačnosti. Začaran krog. Premisliti, katere človeške vsebine so dovolj univerzalne in neideološke, da so lahko temelj znanja mladega človeka. V kateri točki spodbujamo ideološko prevrednotenje sveta, konfliktnost idej ... Zgolj neskončno polje možnosti dopušča takšen izraz. In izobraževanje temu ni naklonjeno, ker želi imeti škatle urejene. Znanje pospravljeno. Ljudi urejene in mirne. Pogumni ljudje so pripravljeni odpreti polje učenja brez omejitev, kjer so napake zgolj proces učenja, pridobivanje izkušenj. Koliko energije zahteva tak proces! Vsekakor je vsak atom energije vreden svojega vložka, saj pridobljene izkušnje ne moremo meriti v suhoparnih šolskih ocenah. Enkratna človeška izkušnja pomeni približevati se idealu razumevanja tega sveta in človeka v njem, poznavanje zakonitosti, ki nas vrtijo, ki nas določajo. In to je precej nora zadeva! Res je težko ovrednotiti poznavanje podatka o letnici kakšne bitke v primerjavi z večplastnim razumevanjem, zakaj je do te bitke sploh prišlo. Kakšne zgodovinsko-družbeno-naravno-psihološko-geografsko-lingvistične posledice je ta ista bitka povzročila. In to je samo neka bitka ... Vlečenje vzročno-posledičnih zvez med najbolj neverjetnimi pojavi v naši celotni zgodovini bi lahko bil izziv za lačne znanja, ne lačne podatkov.

Vzgoja je proces, ki je prvemu nedvomno nasprotna, saj temelji na izrazu posameznika, na njegovem opolnomočenju, da bi lahko deloval v tistem sistemu, ki ga pravzaprav izobraževanje temelji. Torej

sta si sili nasprotni! Še tako odprto izobraževanje bo v neki točki začelo znanje sortirati in spravljati v neke škatle, vzgoja posameznika je gradnja njene ali njegove identitete in integritete, ki bo s pravim nedvomno prišla v konflikt. Ne nujno slab konflikt, vendar vseeno konflikt. Ko se sprašujemo, kakšne ljudi želimo vzgojiti, sam nimam odgovora. Poznam zgolj en delni odgovor, ki je tako nekoliko izmikav kot tudi precej luciden: spodobne ljudi. Zanimiv se mi zdi poskus, da bi vsi skušali vzgojiti spodobne ljudi. Tiste, ki svoje potenciale uspejo izraziti do neke mere, ki so dovolj empatični, da so sposobni življenja v človeški skupnosti, ki se držijo »zlatega pravila« in namerno ne povzročajo škode ali gorja drugim bitjem tega planeta. Tak eksperiment bi se mi zdel čudovit, seveda utopičen v sami zamisli, vendar vseeno intriganten. Spodobnega človeka prijazno spodbujamo, pomagamo utrditi njegovo ali njeno trdno jedro osebe in osebnosti, spoštujemo različnost in včasih malo zanemarimo ostre robove, ki se bodo obrusili ob trku ob pravila katerekoli družbe. Ta rast iz človeka v spodobnega človeka je ideja, ki me občasno obsede. In ni čudno, da začutim veliko mero obupa, ker spoznam, kako malo ljudi v resnici skuša iz svojih ljudi narediti spodobne ljudi. Zelo malo. Precej žalostno, se vam ne zdi?

Vsi skupaj, nekateri bolj aktivno, drugi manj, smo ustvarili globalno družbo materialne utopije. Sem velik ljubitelj Izrebljevalca Ridleya Scotta, uživam v velikanskih projekcijah futurističnih potreb bodočega človeka, kjer ostro zaznam odzven izmišljenih potreb sodobnega človeka. Avtomobili so več kot življenje, perilo je vstop v seksi življenje, nov telefon moj novi jaz, boljši jaz. Ker imam, obstajam. Čudovita deklica vlažnih rdečih ustnic z zapeljivim nasmehom prodaja počitnice v eksotičnih krajih, kjer bomo doživeli erotično avanturo svojega življenja z njeno sestro dvojčico ... In tako dalje v nedogled. To smo, hočemo ali nočemo, nekako naredili v zadnjih desetletjih. V tem duhu izobražujemo ljudi, da bodo postali naslednji sužnji tega istega mogula. Če bodo imeli visoke ocene, se bodo prebili na elitne šole, kjer bodo dobili elitne certifikate za vstopnice v elitne službe, s katerimi bodo lahko plačevali elitne izdelke za srečne ljudi. Ljudje seštevajo točke izobrazbe, ki odločajo ali se bodo vrata odprla ali zaprla. Premalo točk in sestop, dovolj točk in vstop v svet srečnih. Igramo to noro igro brez trenutka razmisleka ali je to tisto, kar želimo? In seveda posameznika vzgajamo v egoistično svinjo, ki bo z udarci komolcev na račun drugih prilezel na sam vrh uspešnosti in tam umrl. Tudi to se sprašujem, ali je to sporočilo našim naslednikom: bodi še večji prasec kot smo bili mi. V tem primeru se seveda res lahko poslovimo od solidarnostnih pokojnin, saj bodo dobro strenirane egoistične svinje v neki točki izglasovale pravilo, da je potrebno vse nas, nadležne starce nad 65 let izpostaviti na gori in izstradati do smrti, da bomo končno nehali blebetati.

Na dnu Pandorine škatlice je ždelo upanje. Gorje se je razpaslo med nami, mogoče ga ne vidite, ker nočete, mogoče je vse skupaj proizvod moje prenapihnjene domišljije in želje po pretiravanju. Ni pomembno niti to. Vem, da s prsti grebem po dnu škatlice in skušam ujeti izmuzljivo upanje. Upanje, da človečnost še ni rekla zadnje besede. Da bo iskreno Dobro v Človeku premagalo vojsko Zla. Sem kot zagret gledalec zadnjega dela Harryja Potterja, ko le pride do ultimativnega spopada. Večna zgodba človeka, bolj dobrega in zla, se vrši na različnih nivojih. Res verjamem v to. In tudi v zadnje odločilne spopade, kjer gre za preživetje ali smrt. Ali naj napnem patetiko do skrajnega roba in vas povprašam: v katero vojsko se prištevate, ko in če pride do poslednje bitke?